

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasilo avstrijskega jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

**Uredništvo Učiteljskega Tovarisa
v Idriji.**

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljke je pošiljati franko.

Učiteljski Tovarish izhaja vsak petek popoldne.

Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.

Vse leto velja . . . 10.— K
pol leta 5.—
četrt leta 2.50
posamezne številke po 20 h.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 14 h
" " " dvakrat . . . 12 "
" " " trikrat . . . 10 "
za nadaljnja izvršenja od petit-vrste po 8 h.
Oznana sprejema Učiteljska tiskarna (telefon št. 118).

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 20 h za petit-vrsto. Priloge poleg poštnine 15 K.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

**Upravišтво Učiteljskega Tovarisa
v Ljubljani.**

Poštna hranilnica št. 53.160.

Reklamacije so proste poštnine.

Pred regulacijo.

Službena pragmatika za državne uradnike in za državno učiteljstvo je sprejeta v obeh zbornicah in tudi že sankcionirana. Stanovom, ki prihajajo tu v poštev, so se izpolnile dolgoletne želje. Vse nade seveda niso uresničene. Mnogi ne pridobijo nič, drugi nekaj; le malo jih je, ki bi bili povsem zadovoljni. Pa tako je pri nas vedno. Ako ne gre za vojaške stvari, se upanje vedno izprevrže v — prevvaro!

S ponosom lahko trdimo, da smo vojaška in klerikalna država! Po teh dveh atributih nas poznajo in cenijo tudi sosedi. Mi sami bolj pohlevno — kakor se patriotom spodobi — prenašamo te dobrote. Ako nimamo bajoneta na vratu, imamo eksekutorjevo roko na kljuki ali pa srebrno pastirsko palico na plečih. Med vsemi poklicnimi smo izvoljeni mi; a med izvoljenimi najizvoljenejši je — učiteljstvo!

To se je pokazalo tudi v zadnjem zasedanju državnega zbora.

Ob sklepanju zakona o državnih preodkazih posameznim deželam so socialno-demokratski poslanci predlagali, naj se ugotovi, da se mora vsaj 90 odstotkov teh preodkazov porabiti za izboljšanje učiteljskih plač.

Toda komaj je bil predlog stavljen, že ga je zmlela železna roka strahotne poštasti in ga vrgla v globoko morje neskončne ljubezni poslancev do učiteljstva.

Tej poštasti je ime — avtonomija!

Da ona živi, naj pogine učiteljstvo; zakaj več je vredna v militaristični in klerikalni državi prazna beseda, nego tisti stan, ki vzgaja dobre državljane! Kdor tega ne verjame, ni patriot!

Ako bi bil sprejet zgoraj omenjeni predlog, bi danes vse avstrijsko učiteljstvo lahko zavrisalo, ker bi se njegov desetletja trajajoči krušni boj blizal zmogovitemu koncu. Tako pa še vedno ne vemo, pri čem smo. — Bo li bede konec? Bodo li solze posušene? Vzdihi izzveneli? Nemoralnost neplačane dela prenehala?

Odprta vprašanja!

Z gotovostjo moremo trditi le to:

1. Tendence teh preodkazov je — dasi ni izrečno sklenjeno v državnem zboru — da se iz njih regulirajo učiteljske plače.

2. Ti preodkazi so toliko, da se lahko uredi naše plače tako, kakor se glase znane zahteve vsega avstrijskega učiteljstva.

3. Deželni zbori, ki imajo učiteljstvu prijazne in naklonjene večine, bodo tudi te državne prispevke porabili v definitivno regulacijo učiteljskih plač. — Kjer takih večin ni — tam se ne ve, v koliko bo učiteljstvu namenjeni, denar porabljen za učiteljstvo.

4. Vlada se je že leta 1899. po naučenem ministru Hartlu izjavila nasproti organizovanemu avstrijskemu učiteljstvu, ki je tedaj zborovalo na Dunaju, da bo sanirala deželne finance v ta namen, da se more izvesti končna regulacija učiteljskih plač. Slično izjavo smo od leta 1899. do danes čuli že dostikrat. To je sedaj vlada storila, in torej iz tega izvira logično, da so ti preodkazi naši, da je ta denar denar avstrijskega učiteljstva in se v druge namene, kakor samo v to svrhu, po zakonih morale in poštenosti ne sme porabiti!

5. Da se je sedaj sanacija deželnih financ izvedla, to je uspeh boja v pomankanju in bedi živečega organiziranega avstrijskega učiteljstva. Ta boj je trajal zdržema petnajst let. Moralno upravičenost tega boja vtemeljujemo tako, da imej država, ki si je nad vsem šolstvom pridržala v državnih osnovnih zakonih vrhovno vodstvo, nadzorstvo in oblast, tudi do tegaštega šolstva materialne obveznosti. Isto stališče so že zavzeli razni deželni zbori — med temi tudi kranjski — ko so pozivljali državo, naj prispeva k stroškom za učiteljske plače vsaj 50 odstotkov. — Danes stojimo pred gotovim dejstvom: Vlada je sanirala deželne finance. To je

moralna in materialna zmaga naše organizacije!

6. Ker ima sedaj država nasproti ljudskemu in meščanskemu šolstvu tudi svoje materialne obveznosti, ji ne more biti navzlic temu, da tega državnih zborov ni sklenil izrečno, vseeno, ali se državni preodkazi porabijo za učiteljstvo ali v druge namene. Država mora torej po svojih lokalnih vladah gledati, da ne bo učiteljstvo prikrajšano. Najenostavnejše bi se to zgodilo na ta način, da se govori in sklepa v deželnih zborih o regulaciji učiteljskih plač na temelju vladnih predlog, ki jim bodi osnova in princip plača državnega učiteljstva iste kategorije.

To stoji! Tega ni mogoče izpodbiti, ker je stvarno in logično popolnoma pravilno.

Vprašanje je, ali bo deželam to mogoče storiti? Odgovor se glasi: Da, če bodo hotele!

Denar je na razpolago.

Iz davka na žganje dobe predvsem Goriška, Istra in Dalmacija nekaj poboljšek po 500.000 K. — Od ostalih, deželam iz davka na žganje preodkazanih 60 milijonov K pa dobe:

Dolenja Avstrija	6.700.900 K
Gorenja Avstrija	763.070 »
Salcburška	363.565 »
Štajerska	2.660.995 »
Koroška	1.597.410 »
Kranjsko	2.020.710 »
Trst	318.580 »
Goriško	255.610 »
Tirolsko	1.488.405 »
Predarlško	155.715 »
Češko	11.915.895 »
Morava	8.928.425 »
Šlezija	2.959.555 »
Galicijska	17.195.115 »
Bukovina	1.978.325 »
Dalmacija	492.920 »
Istra	304.535 »

Razentega dobe dežele še iz osebne dohodnine, v kolikor ta presega 115 milijonov na leto, od tega presežka še 40 odst.

Vzemimo, da znaša teh 40 odstotkov 10 milijonov, tedaj dobe:

Dolenja Avstrija	3.45 milj. K
Gorenja Avstrija	0.40 » »
Salcburška	0.09 » »
Štajerska	0.517 » »
Koroška	0.124 » »
Kranjska	0.116 » »
Trst	0.213 » »
Istra	0.071 » »
Goriška	0.058 » »
Tirolska	0.257 » »
Predarlška	0.033 » »
Češka	2.317 » »
Morava	0.815 » »
Šlezija	0.175 » »
Galicijska	1.113 » »
Bukovina	0.123 » »
Dalmacija	0.078 » »

Na ta način dobe dežele, ker so znašale n. pr. preodkazi za l. 1911 okroglo 44 ¹/₃ milijona in ker bodo po zgoraj navedenem ključu dobile dežele okroglo 93 milijonov, od leta 1914. dalje za okroglo 50 milijonov več kakor doslej. Ako pa bosta davka na žganje in osebna dohodnina znašala več, bodo tudi preodkazi deželam znašali toliko več.

Preodkazi so tu — torej ni nobenega zadržka, več da bi se ne mogla izvesti regulacija učiteljskih plač in da bi se te plače ne moge izenačiti plačam državnih uradnikov, kakor se glasi principialna zahteva organizovanega, avstrijskega učiteljstva!

Vzemimo za primer Kranjsko, kjer je učiteljstvo danes v Avstriji najslabše plačano. — Regulacija plač v smislu uradniških plač bi zahtevala okroglo 1.000.000 K. — Kranjska dobi 2.020.710 + 116.000 = 2.136.710 K. Ako torej sklene deželni zbor tako stalno regulacijo, ostane deželi Kranjski za druge potrebe še vedno 1.136.710 K, torej za okroglo 500.000 K manj, nego znaša končni primanjkljaj v deželnem proračunu za leto 1913. Regulirale bi se učiteljske plače in deželni deficit bi se skrčil na eno tretjino.

Tudi v drugih deželah se bo dalo s temi državnimi prispevki urediti plače

ERLINDA BERNARDOVA:

Moje potovanje po Švici.

Potovanje v pravem pomenu je velika naloga. Kdor večkrat sam potuje in ne v kaki večji družbi, ve, da se je treba k temu vestno pripravljati. Kolikor dni hoče ostati na tujem, toliko tednov je treba priprave.

Tako smo imeli tudi mi čas prav natančno razdeljen, imeli določene hotele, kakor tudi zabeležene zanimivosti vsakega kraja in bili tudi že preskrbljeni s tujim denarjem. Da bi pa časa po nepotrebnem ne tratali pri čakanju na vozne listke, smo si preskrbeli »Generalabonement«. To je mala knjižica, v katero prilepijo sliko naročnika. S tem je plačana vožnja po železnicah in parobrodih. Prav malo prog, ki so v privatnem podjetju, je izvezetih, kar je razvidno iz knjižice. Po takih progah je na navadno ceno za 20 ali 25 odstotkov znižana.

Potovanje po Švici moramo prištevati prvim in najkrajšim, ker tukaj uživamo najvišje užitke. Krasota prirode je tu doma. Nimamo skoraj časa spotoma občudovati, zakaj predmeti se nam prehitro vrste. Pred seboj zremo snežnike, ledenike, gorske studence in reke; vidimo soteske in v jezerih se zrcalijo sivi vršaci. Če ni kdo hribolazec, mu ni treba hoditi na hribe; kar sede v gorsko železnico ali vpenjačo in v nekaj urah je na najvišjem

hribu. Povsod vidimo za nas vratolomne stavbe — mostove. Tu je krasota prirode spojena s krasoto del človeških rok.

Poleg vsega tega dobimo v Švici še pristna, nepokvarjena živila, kakor tudi dobro prirodno vinsko kapljico po jako zmerni ceni. In povsod vabi čisti, neokažni gorski zrak ljudi iz vseh krajev sveta.

Preden pa začnem opisovati, pripominjam, da sem posnela krajevna imena po zemljevidu, ki ga je izdala Slovenska Matica.

Potovanje sem napravila z bratoma. Zadnjega septembra smo vzeli nahrbtnik ter zapustili z brzovlakom domača tla. Vlak je kar švigal skozi Gornji Štajer, kakor bi vedel za naše hrepenenje po krasni Švici. Mlado jutro nas je pozdravilo že v gorati, po prirodi jako lepi deželi Tirolski. Peljemo se mimo kraja Stams, kjer je samostan cistercijencev, ustanovljen leta 1271. od matere zadnjega Hohenštavfca Konradina. V njem so grobovi cesarice Elizabete (1273), Friderika Avstrijskega in Menarta Tirolskega. Kmalu zagledamo grad Petersburg, kjer se je rodila Marjeta Sirokoustna.

Vlak že težje sopiha — ker gremo v hrib. Obdajajo nas ponosni vrhovi, ki bi znali veliko pripovedovati o vojnah in o zgodovini dežele. Taki vršaci so: Riffler 3038 m, Gamsbergkopf 2990m, Venet 2513 metrov, Eisenkopf 2826 m, Stierkopf 2583 metrov in drugi.

Pettneu je zadnja postaja pred predorom »Arlberg«, ki loči Tirolsko od Predarlškega. Predor so zidali 3 in pol leta in je stal 72 milijonov kron. Čez hrib drži cesta, po kateri so hodili že Rimljani in v srednjem veku križarji. Leta 1414. je spremljal po tej poti Friderik Avstrijski papeža Ivana XXIII. k cerkvenemu zboru v Konstanz. Postaja Sv. Anton leži 1362 m nad morjem. Od tukaj je treba strojevodji malo zavirati. Sedaj se vrsti predor za predorom, viadukt za viaduktom. Po kratkem času dospemo mimo Bludenz - Feldkircha skozi kneževino Lichtenstein v Buchs, ki stoji že na švicarski meji.

Najprej smo šli po že naročeni »Generalabonement«. Prvi vlak gre šele ob 1 uri 53 minut; tedaj je še dosti časa. Po obedu smo si ogledali kraj. Kaj čudno se nam je zdelo, da smo tukaj videli slovanske napise pri trgovcih in družbah za izseljevanje.

Začnemo pot. Železniški vozovi nimajo toliko sten kot pri nas, ampak več stekla, tako smo lahko vso pot sede občudovali zdaj na levi, zdaj na desni strani nove kraje in prirodo. Ko smo zapustili Sv. Marjeto, smo že napejali oči, da bi zagledali Konstansko jezero. Čeravno smo vsi trije kar strmeli pri pogledu na jezero, vendar smo drug drugega opozarjali nanje.

Železnica drži zmiraj tik jezera mimo Rorschacha, Romanshorna in ob 4.32 smo dospeli v

Konstanz.

Po mestnem načrtu smo dobili takoj hotel, kjer smo odložili nahrbtnike.

Konstanz na Badenskem je največje mesto ob istoimenskem ali Bodenskem jezeru in šteje 30.000 prebivalcev. V mestu so razna oblastva, vojaštvo, kakor tudi razne šole: gimnazija, realka, tehnika in še druge. Skozi več stoletij so se tukaj shajali vladarji, in leta 1414.—1418. je bil tu splošni cerkveni zbor. Kakor znano, je imela katoliška cerkev takrat tri vladarje: Benedikta XIII., Gregora XII. in Aleksandra V. Po Aleksandrovi smrti so izvolili kardinali Ivana XXIII. Ta je leta 1414. sklical cerkveni zbor v Konstanzu, ki bi imel poravnati cerkveni spor in Husovo krivo-verstvo. V posebni hiši ob jezeru, ki se imenuje še sedaj »Konciliumhaus«, so izvolili kardinali novega papeža Martina V. in druge tri odstavili.

Pred mestom je Husov kamen, na katerem je dala posvetna oblast Husa 6. julija 1415. kot krivoverca sežgati. Na trgu, ob jezeru proti mestu, je spomenik padlim domačinom v francoski vojni leta 1870 do 1871, na drugem koncu pa vodnjak z malimi kipi štirih cesarjev, Henrika III., Friderika Rdečebredca, Maksa I. in Viljema I. Znamenito poslopje je »Hotel Barbarosa«, v katerem je sklenil Friderik I. po mnogih bojih mir z lombardskimi mesti. Mimo cerkve sv. Štefana, jako važne ob času cerkvenega zbora, dospemo do mest-

učiteljstva. Kako se bo to zgodilo, o tem nas pouči bližnja bodočnost!

Možnost je dana, denar je tu — treba je volje, pa je naše krušno vprašanje rešeno!

Kujmo!

Kakor znano, je štajerski deželni zbor lani dovolil za svoje učiteljstvo draginjsko doklado v vsoti 1.200.000 K. Naredbeni list za šolstvo z dne 15. januarja 1914 pri naša odlok o podelitvi te težko pričakovane draginjske doklade.

Ne mislimo se tukaj spuščati v posameznosti, kako se je ta draginjska doklada razdelila, ampak hočemo obrniti svojo pozornost na predzadnji odstavek tega razglašila o omenjeni draginjski dokladi, ki se glasi:

Za slučaj, če bi se do začetka leta 1915 ne izpeljala definitivna ureditev učiteljskih plač, ali če se ne bi dovolil od tega roka od deželne zborovnice višji znesek za podelitev draginjskih doklad učiteljstvu javnih ljudskih in meščanskih šol, bi se morali pri morebitnem zvišanju personalnega stanja učiteljstva dotični postavki letošnje draginjske doklade primerno znižati, da se zamore brezpogojno izhajati z zneskom 1.200.000 K.

Dalje se je v tem odloku prezrla določitev, da se draginjska doklada šteje v penzijo, kakor je to zahtevala naša štajerska organizacija. Faktum je dalje, da ima naša Štajerska od države na novo nakazanih okroglih 2.120.000 K v namen izboljšanja naših plač, tedaj v skupnem kron 1.200.000 in 2.120.000 K = 3.320.000 K.

Nam se zdi, da so vsa ta dejstva za nas ustvarila čas, ko je treba železo kovati. Dobro bi bilo, da bi nas vodstvo naše Zveze nekoliko seznanilo, v kakem položaju se sedaj nahaja vprašanje regulacije učit. plač na Štajerskem; naj se izjavi, ako bi ne bilo umestno, da stopijo njena društva v tem času potom delegatov in društva s svojimi člani pa potom pogostejših zborovanj v ožji stik, da bomo stali vsi kot en mož. Naš neomajni smoter mora biti: Definitivna regulacija učiteljskih plač v obsegu naših zahtev se v letu 1914 mora uresničiti!

Draginjska doklada za leto 1914.

No, sedaj imamo dolgo zaželeno doklado. Malo dolge obzore smo sicer delali, ko smo videli, da so nam od naše organizacije določene vsote skrčile za več desetakov, celo stotake.

Vse bi pa še bilo pravično, ker vnaprej se ni dalo tako natančno preračunati; a vsega obsojanja je vredna krivica, ki se je zgodila učiteljskim, poročenim učiteljem. Zakrivilo so to nemški nezadovoljneži učitelji, ki nočejo poznati stanovske discipline, ki pa so si s svojo nediscipliniranostjo sedaj le še škodovali, storil je to z zahrbtnim napadom pri dež. šolskem svetu vodja meščansko šolskih učiteljev, Kawan, kakor poroča zadnja „Pädag. Zeitschrift“. Vse je šlo gladko, Lehrerbundov predlog je bil odobren po deželnem odboru, le v našem c. kr. deželnem šolskem svetu se nahajajo ljudje, ki niso zmožni razsoditi pravice, ali pa so tako hudobni, da delajo nalašč krivico.

Učiteljice, ki so bile tako nerodne, da so se poročile s kakim učiteljem, so od svojih neomajnih tovarišic prikrajšane po

100 do 150 K, povrh pa so njih može šteli med samce, da so tudi ti prikrajšani še posebej za 90 do 100 K.

Poznam učiteljske pare, s številno družino, po 4 do 6 otrok. Uboga učiteljica, ki ima deliti svojo plačo s tem drobižem, dobi sedaj manj od svoje neomajne tovarišice, ki ima skrbeti samo zase.

Je pri nas učiteljska obitelj, ki ima tri otroke v šolah izven doma, mož je povrh bolehal, a uboga žena, ki mora za vse skrbeti, ima od svoje v istem kraju službujoče neozmenjene tovarišice 150 K nižjo doklado. Kako more pri takih razmerah družina izhajati, si lahko mislimo. A naš dež. šolski svet misli, da je ukrenil pravično, ako je prikrajšal to ubožico za celih 150 K, ki bi dobro došle v priboljšek študentkom.

Pa ko bi to, kar so odgrizli tem, dali onim v III. plač. razredu, bi stvar še izgledala vsaj malo upravičena, pa ne, to dobe meščansko šolski učitelji, ki so itak mnogo boljše plačani, bivaajo povrh v krajih, kjer se nahajajo tudi srednje, ozir. višje šole, da imajo tako svojo deco doma ter jih študiranje teh nič ne stane. 150 K bi prišlo, kakor že omenjeno, učiteljici jako prav, dočim si meščanski učitelji s temi Judeževimi groši — 50 K, ki jih dobijo več — tudi ne bodo bogve koliko pomagali.

Obrčamo se do naše Zveze in Lehrerbunda, da odločno protestirata proti takemu krivičnemu postopanju, posebno pa še opozarjamo, naj pravočasno vse ukreneta, da ne doživi učiteljstvo podobnih presenečenj pri regulaciji plač.

Najzadnji osnutek za regulacijo učiteljskih plač mi nič kaj ne ugaja, ker se dela prevelika razlika med ljudskošolskim in meščanskošolskim učiteljstvom.

Organizacija slovenskega učiteljstva.

Dovolite, tovariš urednik, še nekoliko prostora mlademu učitelju. S Štajerskega se je oglasil v 3. let. štev. veteran, z Goriskega prihaja pa „rekruta“.

Tov. Hreščak je objavil v reviji „Naši Zapiski“ članek z zgorajšnjim naslovom. To ni bil članek za revijo, ampak pamflet petindvajsetletnemu delu Zaveze. Umevno je, da so Hreščakovo pisarijo popadli vsi sovražniki učiteljstva in kovali iz nje kapital. Edino to je Vaš žalosten uspeh, tov. Hreščak.

Med mladimi se je začelo neko veselo gibanje. Z veseljem sem ga opazoval, zakaj edino primerno je, da nadomesti vsako izgubljeno moč — nova moč. Mnogo je obetalo to gibanje, a žal — da je izgrešilo svoj smoter. Kakor so tov. Hreščaku zoprne avtoritete, tako je ravno on začel k avtoritetam, ki niso baš naklonjene Zavezi, in migljaji teh avtoritet so mu evangelij.

„Pojdite po tej poti, in izginili bodo Gangli in Luke!...“ izpregovori avtoriteta.

„Ste ga slišali, tudi ta ne more Gangla in Jelenca, torej imam prav, le po njih?“

In sklep je gotov. Ne da bi samo prelistal „Spominskega spisa“, kjer je nagromadenega ogromno dela, za katerega so žrtvovali idealni člani našega stanu tako veliko časa, dela, moči in gotovo tudi noči, ko midva s tov. Hreščakom še niti vedela nisva, kaj je to učiteljšče. Da, lahko

* Torej velja boj dr. Tume in njegovih učencev osebam. Uredn.

ne hiše, ki je bila nekdanj frančiškanski samostan, pozneje vojašnica, a sedaj šola. Stolna cerkev je zaradi starosti v zgodovinskem oziru jako važna. Na južni strani se dviguje Marijin stebel, postavljen ob času kuge leta 1682. V obližju je lep vodnjak in društveno poslopje Sv. Ivana, nekdanji samostan.

Po mostu dospemo na otok, kjer se nahaja velik hotel (Inselhotel). Bil je nekdanj kraljev grad. Leta 1230. so kupili otok dominikanci in sezidali ondi samostan. V takozvanem Husovem stolpu so imeli Husa 89 dni zaprtega. Vse to poslopje je sedaj hotel. Nekdanja cerkev je izpremenjena v krasno jedilnico. Po stenah je še veliko slik iz 13. in 14. stoletja. Prav lepo ohranjen je tudi prejšnji samostanski hodnik.

Mimo pristanišča pridemo v mestni vrt, kjer svira v poletnih večerih vojaška godba meščanom v zabavo. Tik vrta je še veliko ostankov stavb na kolih, ki pričajo o keltskih naselbinah.

Tu na jezeru se nam odpre celo jezero. — Prekrasna panorama. — Dozdeva se nam, kakor bi se nebesni obok tam daleč spajal z jezersko gladino; kako čarobno v poletnih večerih, ko tone solnce kot ognjena krogla v jezero. Tak užitek imamo samo še ob morju. In kdor je enkrat občudoval ta kraj in stal na zelenih bregovih, polnih mest, ter gledal vršace, pokrite s snegom, ki se zrcalijo v valovih,

ga ne pozabi več. Obdano je od petero različnih držav: Avstrije, Bavarske, Badenske, Virtemberške in Švice. Največja dolžina jezera je 69 km, širina pa 14 km. Mesto se razprostira tudi še na desnem bregu Rena.

Imenovati moram še muzej (Rosgartenmuseum), stavbo iz 13. stoletja. V njem se nahaja veliko znamenitosti iz zgodovine mesta in okolice za stavb na kolih. Mestna okolica je kaj lepa. Diven je otok „Mainau“ z gozdom in prekrasnim grajskim vrtom, kjer se je v senci hladil marsikateri vladar.

Večji pa tudi lepi izleti so s parnikom po jezeru. Na nasprotnem bregu stoji Friedrichshafen, virtemberško mesto, ki je tudi letovišče virtemberškega kralja. V bližini je dal grof Zepelin napraviti leta 1900 postajo za vodljive zrakoplove. Dalje je bavarsko mesto Lindava in glavno mesto Predarelskega Bregenca. Pol ure od Bregence je znamenit samostan „Merrerau“ še iz časa pokristjanjenja teh krajev. Semkaj je prišel l. 609. sv. Kolumban s svojimi menihi in dal sezidati samostan.

Drugo jutro smo zapustili Badensko. Proti Švici drže od tukaj tri proge, in sicer: švicarska in badenska železnica, poleg teh pa še parobrodna proga. Parobrod odpluje šele ob devetih, tedaj smo se peljali rajši s švicarsko železnico. Komaj smo zapustili mesto, že zagledamo na levi strani grad „Kastell“ s krasnimi drevoredi in nasadi. Na desni strani vidimo sredi »Dolj-

je točji po osivelih glavah, če je pa to častno, je pa drugo vprašanje. Tako se ne zdravijo rane na lastnem telesu in tako se ne pridobiva simpatij svojemu radikalizmu!

In odprto pismo tov. Rakovščku! Prav pravite, Hreščak, otvorimo debato, akademično razpravo, o narodnosti. Pretresimo to vprašanje, saj so že davno minili časi, ko je bil naroden le oni, ki je kričal: »Hej, Slovenci!« itd. Danes je poim narodnost precej globlji, in analizirajmo ga. Precej dvomljive vrednosti je pa samozavestna domišljavost, s katero je udaril po — tovarišu.

Naši listi — vsi so kajpada zanič. Najslabši pa je seveda »Učiteljski Tovariš«. To je tako žalostno izpričevalo vsem tozadevnim zabavljajem, da bi naj kar rajši molčali. Kaj mislite, da je tov. urednik vsega voden in vsega mogočen, da on lahko, samo če bi se mu ljubilo, pričara referate in poročila najboljših kakovosti? Kdor ni še nikdar nič pisal vanj (tu ne mislim Hreščaka), ne sme ziniti niti besede. Pošiljajte poročila, članke itd. in vsak teden izide lahko sedem »Učiteljskih Tovarišev« in po kakovosti bodo nadkrijevali celo — »Naše Zapiske«, dovolj nas je.

In takih stvari bi lahko naštel še na stotine.

Poglejmo pa, odkod izhaja vse to, in potem bomo lahko lečili rane!

Po mojem subjektivnem mnenju edino iz tega vzroka, ker ni vse učiteljstvo v taboru socialne demokracije in ne nosi tudi Zaveza njenega pečata.

Kdor pogleda Zavezina pravila, bo tudi videl, da ona ni politična organizacija, ampak stanovska, ki se ne naslanja na nobeno politično stranko.

V njej dobi prostora vsak, ki je v principu za napredek in svobodo šolstva in učiteljstva. Mislim pa, da mi bo tov. Hreščak priznal, da to niso samo izključno socialisti.

Prej bi akceptiral socialno-demokratski program (v nepotvorjeni obliki) kot pa kake individualistične in frazerske brez programne meščanske stranke. Saj ima ta program mnogo prekrasnih mest (narodna avtonomija itd.), odklanjam pa povsem razumevanje in izvajanje tega programa nekaterih voditeljev te močne stranke. In tako različni nazori glede politike so tudi pri ostalih najinih tovariših. Vsak ima pač svoj prav. Vsi, kar nas je v Zavezi, smo pa bojovníki za napredek in svobodo šolstva in učiteljstva. To nas veže v močno falango — v Zavezo. In ta skupni, enotni princip je pač tako mogočen in velik, da lahko tvori podlago vsej organizaciji, čeprav smo glede dnevnih političnih vprašanj raznih nazorov. Iz navedenga pa izhaja, da moramo v svoji Zavezi tudi stati kot granit in vsak po svoji najboljši moči delati v njen razcvit. Če je kje kaj trilega, dobro, izmaknimo, a nadomestimo z betonom, sicer bomo stali v neolikem času pred razvalinami, in prokletstvo tistemu, ki bi to provzročil! Organizacija je, ki nas vzdržuje v teh težkih dneh, ona nam je vse in za njo pojdemo v boj!

Saj upam, da mi tov. Hreščak potrdi, če rečem, da smo najprej učitelji, vzgojevalci svojega naroda, potem šele liberalci, socialisti, agrarci itd. No, če mi to potrdi, potem pride vse ostalo samo ob sebi.

Potem tudi upam, da nastopi drugačno pot oni, ki želi lečiti rane našemu telesu Adonis.

nega jezera« otok Reichenau, na katerem je grad, nekdanja last holandske kraljice Hortense. Tukaj je Napoleon III. preživel svojo mladost. Se sedaj je v gradu veliko zanimivih spominov na Napoleona I. in Napoleona III.

Cela vožnja je jako kratkočasna. Na obeh bregovih Rena se dvigujejo ponosno stari zidovi in stolpi, ki pričajo o nekdanjem bogastvu njihovih posestnikov, ki so bili večinoma cesarji kralji in knezi. Nahaja se pa tudi še sedaj veliko gradov plemenitih rodov. Spodaj vali Ren v široki strugi svoje mogočne valove in na nasprotnem bregu drži badenska železnica. Po dvehurni vožnji mimo mnogih kopališč in zdravilišč dospemo v

Schaffhausen.

Na švicarskih tleh nas je pozdravil neljubi dež. Imeli smo pa še drugo smolo. Brat je po kratkem občudovanju konstatiral, da je en črevelj strgan in da čuti že mokroto v njem. Dež pa se ni zmenil za uboge »vandrovice« in je kar dalje otepal po naših plaščih.

Prva skrb je črevelj, toda kje popraviti, ko so po mestu same prodajalne in nobene delavnice. Vprašali smo po čreveljarju usmiljenega človeka. Po danem opisu smo bili kmalu pri njem, kjer smo se opomogli s 30 stotinkami.

(Dalje.)

K „Počitniškemu tečaju Slovenske Šolske Matice v Ljubljani.“

V zadnji številki našega lista so objavljeni priglašeni predmeti. Točko 4. je izpremeniti, oziroma nadomestiti tako:

4. Prof. dr. V. Kušar: Odnosaji med geometrijo in aritmetiko. Razvoj matematičnega pojmovanja (6 ur).

K načrtu „Poslovnega reda“ Zaveze avstrijskega jugoslov. učiteljstva.

Načrt »Poslovnega reda«, ki smo ga objavili v zadnji številki svojega lista, je treba v členu V., točka a), izpremeniti, oziroma popraviti tako:

Vsak v Zavezi organizovan učitelj in vsaka v Zavezi organizovana učiteljica plačuje mesečne prispevke po 1 K... (dalje neizpremenjeno, kakor je tiskano zadnjič).

Iz naše organizacije.

Štajersko.

Učiteljsko društvo za ormoški okraj ima v četrtek, dne 5. februarja t. l., ob 10. uri predpoldne v ormoški okoliški šoli svoje glavno zborovanje po sledečem vzporedju:

1. Zapisnik zadnjega zborovanja.
2. Dopisi in društvene zadeve.
3. Tajnikovo in blagajnikovo letno poročilo.
4. O sanaciji Zavezinih listov, poročila društveni tajnik.
5. O uspehu 2 K davka povodom prvega izplačila draginjske doklade za 1914; poročila društveni predsednik.
6. Volitev novega odbora.
7. Slučajnosti.

Eno uro pred zborovanjem se snide v navadni zborovalni sobi odsek za prireditve društvene 40letnice, t. j. učiteljstvo velikonedeljske, humske in ormoške okoliške šole.

Z ozirom, da nam je začetek l. 1914. prinesel opravičeno upanje na boljše čase, pričakuje prav mnogobrojne, oziroma polnoštevilne udeležbe odbor.

Trst.

Učiteljsko društvo za Trst in okolico v Trstu ima redni letni društveni občni zbor dne 1. februarja t. l. v šoli na Acquedotto 20, in sicer z običajnim dnevnim redom.

Književnost in umetnost.

„Zvonček“ objavlja v letošnji II. številki to-le vsebino: 1. Utva. Mraz. — 2. Ivan Stukelj: Znamenit kosček. — 3. Fr. Košir: Peklenšček in novomašnik. (Pravljica). — 4. A. Janežič: Domovina Slovencev. — 5. Jan Reginov: Belokranjski vlak. Pesem. — 6. M. Pirc: Kurent v ljubki deželi. (S podobo). — 7. Vekoslav Selinšek: Popotnik. Pesem. — 8. Stric Tine: Citati — dobro, poizkusiti — bolje! (Z 9 slikami). (Dalje). — 9. Jan Reginov: V duševnem boju. — 10. Cvetinomiški: Luč. — 11. Hinko Medič: Ura. (Pesem s podobo). — 12. Pouk in zabava: Demant. — Rešitev in rešilci. — Učenjak in veter. — Izumiranje Indijancev — Nesreča pri sankanju. — Pes — rešilec življenja. — Grozno mačevanje mačke. — Strahovita zima na Nemškem. — En milijon za izobrazbo delavstva. — Kotiček gospoda Doropoljskega.

Popotnik. Letnik XXXV., štev. 1. Vsebina: 1. Pav. Fleré: Merstveno oblikoslovje v delovni šoli. — 2. „Story hour“. — 3. Ana Pfeifer: Nekaj o rednih in nerednih otrocih, in nekaj o rednih in nerednih gospodarjih in gospodinjah. — 4. Erzé: Meteorji. — 5. Književno poročilo: Ocene. — Novosti. — 6. Razgled: Casopisni vpogled. — Pedagoški paberki. — Šolske in učiteljske vesti. — Srednje in višješolski vestnik. — Razne vesti. — Opozorjamo na listnico upravnštva, ki se glasi: „To številko pošiljamo vsem dosedanjim naročnikom, tudi tistim, ki se jim je morala ustaviti 12. številka lanskega letnika, ter jih prosimo, da nam ostanejo zvesti v bodoče ter nam pridobijo še novih naročnikov. Osobito se obračamo do okr. učit. društev. Pri vsakem učit. društvu naj vzame kak poštovanen član vso zadevo v roke ter izkuša z osebno agitacijo pridobiti novih članov. Popotnik je postal vsled clerikalnega bojkota pasiven, in če se razmere ne izboljšajo, bo moral prenehati. Četudi je učiteljstvo na Kranjskem najslabše plačano, pogrešamo vendar med njegovimi naročniki še marsikoga, ki bi te krajcarje že še utrpel. Neumljivo pa nam je,